

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра тактичної та спеціальної фізичної підготовки
факультету № 3

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «*Тактико-спеціальна підготовка*» обов'язкових
компонент освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 – Правоохоронна діяльність

за темою – «Тактика зупинення транспортного засобу».

Вінниця 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 №7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
факультету №3
Протокол від 29.08.2023 №8

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
зі спеціальних дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 №7

Розглянуто на засіданні кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 протокол від 29.08.2023 №17

Розробники:

Т.в.о. завідувача кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3, кандидат педагогічних наук, доцент, капітан поліції Боровик М.О.

Доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3, кандидат технічних наук, доцент Власенко І.В.

Старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3, кандидат юридичних наук, капітан поліції Шевченко Т.В.

Старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету №3 Іванченко О.М.

Рецензенти:

Старший викладач циклу вогневої та фізичної підготовки Вінницького вищого професійного училища Департаменту поліції охорони підполковник поліції Несмачний В.П.;

Провідний фахівець центру післядипломної освіти кандидат юридичних наук Овчаренко І.М.

Тема 2: «Тактика зупинення транспортного засобу»

Мета: сформувати у патрульних (курсантів) навички щодо правильних дій під час зупинки транспортних засобів.

Невідомий рівень ризику

Навчальні питання:

1. Підстави для зупинення
2. Підготовка до зупинення
3. Дії під час зупинення транспортного засобу
4. Контакт та прикриття.
5. Забезпечення особистої безпеки

Час: 85 хвилин

Місце: лекційна аудиторія

Література:

1. Закон України « Про Національну поліцію».
2. Правила дорожнього руху України.
3. Статут патрульно-постової служби міліції України.
4. Збірник нормативних актів та методичних рекомендацій з питань організації, планування та проведення навчально-виховного процесу в вищих навчальних закладах, НУВС 2003р.
5. Кодекс про адміністративні правопорушення.
6. Кримінальний кодекс України.

1. Підставами для зупинення транспортного засобу є:

- 1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
- 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- 4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;
- 5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
- 6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;
- 7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

- 8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- 9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Забороняється, крім крайньої необхідності, зупинення транспортного засобу:

- на підйомах,
- на мостах,
- естакадах,
- шляхопроводах,
- крутих поворотах
- інших ділянках доріг з обмеженою оглядовістю
- в умовах недостатньої видимості

Фактори, які необхідно врахувати під час зупинення:

- характер зупинки
- місце зупинки
- кількість пасажирів
- поведінка водія та пасажирів
- можлива зброя
- тип транспортного засобу

2. Підготовка до зупинення:

1. Визначте місце зупинки
2. Повідомте диспетчеру свої наміри
3. Повідомте диспетчеру своє місцезнаходження та номерний знак автомобіля, додаткову інформацію
4. Підготуйте свій транспортний засіб

Способи зупинення транспортного засобу:

Безпосереднє зупинення транспортного засобу здійснюється :

- гучномовцем;
- з використанням світлових сигналів (маячків);
- жестами (у виняткових випадках).

Прим.: Піший патрульний не може здійснювати зупинення транспортних засобів, крім випадків крайньої необхідності. При виявленні вчинення правопорушення піший патрульний передає відповідну інформацію, у тому числі щодо транспортного засобу, черговому та автопатрулям у відповідних квадратах.

3. Зупинення транспортного засобу:

- Зупиніть інший транспортний засіб будь-яким із зазначених способів;

- Зупиніть ваш транспортний засіб за 3-5 метрів позаду зупиненого транспортного засобу;
- Будьте готові вийти з вашого транспортного засобу або продовжити рух в разі спроби втечі.

Підготовка до наближення:

- Здійсніть перевірку безпеки попутного потоку транспортних засобів;
- Відрегулюйте світло, огляньте навколишню територію;
- Вийдіть з транспортного засобу;
- Спостерігайте за водієм, пасажиром та їхніми діями.

Наближення – міри безпеки:

- наближатись до транспортного засобу ззаду, з боку водія або зі сторони пасажира - за потреби;
- оглянути салон крізь вікна, впевнитись у відсутності небезпеки;
- зупинись на безпечній відстані від транспортного засобу і водія;
- постійно спостерігати за діями водія і пасажирів;
- попросити водія зупинити роботу двигуна, за потреби включити світло в салоні;
- документи від водія приймаються вільною рукою для збереження можливості користуватись вогнепальною зброєю у разі потреби.

Наближення – дії патрульного:

- негайно, з дотриманням вимог для забезпечення власної безпеки, підходить до водія зупиненого транспортного засобу. Водій та пасажир повинні залишатись у транспортному засобі;
- вітається з водієм, повідомляє причину (підставу) зупинення;
- перевіряє посвідчення водія та реєстраційний документ транспортного засобу, інші документи відповідно до законодавства;
- здійснює інші необхідні дії, зокрема повідомляє суть учиненого порушення Правил дорожнього руху та про складення постанови про накладення адміністративного стягнення.

Виняткові обставини, за яких патрульний може попросити водія, а за потреби і пасажирів, вийти із транспортного засобу:

- для усунення несправності транспортного засобу чи неналежного закріплення (перевезення) вантажу;
- якщо виникає підозра щодо перебування водія в стані алкогольного (наркотичного) сп'яніння;
- якщо виникає підозра щодо вчинення водієм та/або пасажиром транспортного засобу адміністративного або кримінального правопорушення;
- для участі водія в розгляді справи про адміністративне правопорушення (якщо це необхідно);
- у разі виникнення потреби в наданні допомоги іншим учасникам дорожнього руху;
- за потреби здійснення повірки (порівняння) номерних знаків, інших номерів транспортного засобу (зокрема, серійного) з указаними в реєстраційних документах;

- коли знаходження патрульного біля автотransпортного засобу перешкоджає правилам дорожнього руху або існує загроза його особистої безпеки.

УВАГА!!!

Для спілкування із водієм, який вийшов із транспортного засобу, необхідно покинути проїжджу частину.

4. Забезпечення особистої безпеки:

- Патрульний повинен використовувати максимально освітлену частину (ділянку) дороги (вулиці), використовувати фари патрульного автомобіля за потреби.
- Не рекомендується обговорювати вчинене правопорушення, стоячи на проїзній частині.
- Під час огляду транспортного засобу і спілкування із водієм необхідно обирати безпечну відстань, не випускати водія і пасажирів з поля зору, не повертатися спиною.

З метою забезпечення особистої безпеки патрульному

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- сідати до інших, зокрема транспортних засобів, які перевіряються, крім передбачених випадків, і за погодженням з безпосереднім начальником;
- стояти поруч із транспортним засобом;
- підходити до зупиненого транспортного засобу зі сторони фар;
- стояти між особою та патрульним, чия безпеку він забезпечує.

У випадку виявлення інформації про перебування осіб або транспортного засобу у розшуку:

- Патрульні займають позиції, які дозволять їм страхувати один одного, забезпечувати особисту безпеку та безпеку третіх осіб.
- Про таку інформацію негайно повідомляється черговий та безпосередній начальник, уживаються заходи для затримання такого транспортного засобу та (або) водія (пасажирів).

Прим.: Ці самі дії виконуються також за будь-якої іншої потенційно загрозової ситуації

Середній рівень ризику

Навчальні питання:

1. Здійснення переслідування та зупинення
2. Розташування транспортних засобів під час зупинки
3. Контакт з підозрілими особами
4. Огляд (обшук) транспортного засобу

- За всіма діями подібна до зупинки з невідомим ступенем ризику і передбачає кілька необхідних заходів безпеки;
- Необхідне прикриття;
- Підтвердження інформації диспетчеру

Підстави для переслідування:

Вимога патрульного про зупинку транспортного засобу є обов'язковою для всіх учасників дорожнього руху.

У разі невиконання таких вимог патрульний здійснює переслідування та зупинення транспортного засобу

Правила здійснення переслідування:

- під час переслідування транспортного засобу патрульний обов'язково вмикає відповідні світлові та сигнальні засоби на патрульному автомобілі;
- про здійснення переслідування обов'язково повідомляє диспетчера (чергового) та безпосереднього керівника, із зазначенням марки, моделі, кольору, державного номерного знака переслідуваного транспортного засобу;
- через гучномовець закликає водія переслідуваного транспортного засобу зупинитися;
- про напрям і характер руху переслідуваного транспортного засобу систематично повідомляє чергового.

Техніка зупинки при переслідуванні:

- Не рекомендується здійснення контакту транспортних засобів.
- Це може бути здійснено виключно в разі крайньої необхідності (наприклад, відвернення безпеки для громадян) і після погодження безпосереднім керівником.
- Вогнепальна зброя може застосовуватися лише в крайніх випадках, і якщо патрульний переконаний в ефективності її застосування.
- Переважним способом зупинення є його блокування іншими патрульними автомобілями, а завданням екіпажу, який здійснює переслідування, є постійне спостереження за ним.
- Дозволяється порушення правил дорожнього руху, якщо тільки це не створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху і громадян.

Оцінювання ризиків:

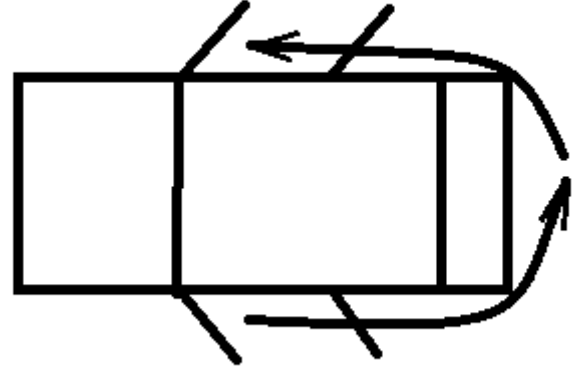
- Характер зупинки
- Кількість пасажирів
- Поведінка водія та пасажирів
- Можлива наявність зброї
- Тип транспортного засобу
- Денний чи нічний час
- Місцезнаходження

3. Контакт з підозрілими особами:

- накажіть водієві зупинити двигун, тримати руки на виду і вийти з транспортного засобу (основні команди);
- контролюйте поведінку водія, подаючи чіткі команди (прості команди, нічого надзвичайного);
- контролюйте поведінку пасажирів (стримування);
- накажіть водієві пройти до патрульного автомобіля;
- не потрібно заважати патрульному, який вступає в контакт з водієм, подавати команди і контролювати підозрюваного;
- один патрульний відповідальний за фізичний контроль підозрюваного, в той час як інші контролюють автомобіль.

4.Огляд (обшук) транспортного засобу:

- Необхідно дотримуватися
напрямку обшуку ТЗ
(наприклад: за годинниковою
стрілкою чи проти, квадратами);
- використовувати ліхтарик;
- не ламати конструкції автомобіля, ал

Високий рівень ризику:

Навчальні питання:

1. Підготовка до зупинення транспортного засобу
 2. Розташування транспортних засобів під час зупинки
 3. Обов'язки підрозділів
 4. Затримання підозрюваного (них)
- При здійсненні тяжкого злочину або якщо зростає ризик для офіцерів патрульної служби і громадян
 - Для контролю ситуації застосовується метод зупинки транспортного засобу за умови відомих ризиків чи тяжкого злочину

Підготовка до зупинки транспортного засобу за умови відомих ризиків чи тяжкого злочину:

- поінформувати диспетчера;
- надіслати запит на мінімум два підрозділи підтримки;
- якщо можливо контролювати ситуацію, вибрати місце для зупинки;
- залучити додаткові підрозділи до контролю дорожнього руху.

3. Обов'язки основного підрозділу:

- вибір місця зупинки;
- ініціювання зупинки;
- зупинка за 6-7 метрів позаду підозрюваного транспортного засобу;
- керівництво підлеглими підрозділами;
- подання усних команд особам, які знаходяться в підозрюваному транспортному засобі;
- організація «підрозділу для затримання»

Лівий підрозділ прикриття:

- зупинка зліва від основного підрозділу під кутом і прикриття його автомобіля;
- відповідальний за прикриття лівого боку підозрюваного транспортного засобу.

Правий підрозділ прикриття:

- зупинка справа від основного підрозділу в один ряд з основним автомобілем;
- відповідальний за прикриття правого боку підозрюваного транспортного засобу;
- відповідальний за радіозв'язок під час зупинки;
- перевірка підозрюваного транспортного засобу, коли всі відомі підозрювані вийшли з автомобіля (за можливості дві особи);
- проведення перевірки багажника підозрюваного транспортного засобу після перевірки салону.

4.Алгоритм затримання підозрюваного:

- патрульний основного підрозділу подає команди;
 - викликає підозрюваного до себе;
 - подає команди стати навколішки, лягти на землю або інші дозволені команди;
 - слідує за поведінням зі зброєю;
- за необхідності залучає інших патрульних;
- обличчя підозрюваного має бути спрямоване в напрямку автомобіля прикриття (джерело світла);
- одягає наручники до переміщення підозрюваного позаду патрульних автомобілів;
- проведення обшуку підозрюваних;
- двоє патрульних проводять обшук автомобіля.

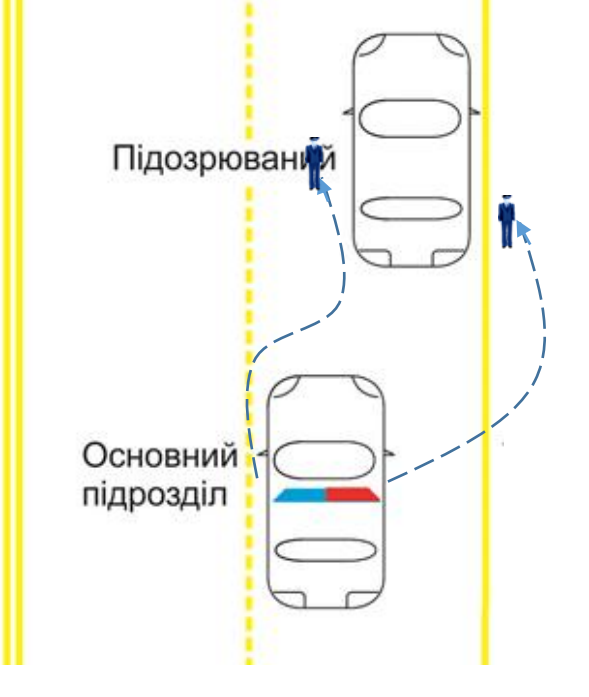
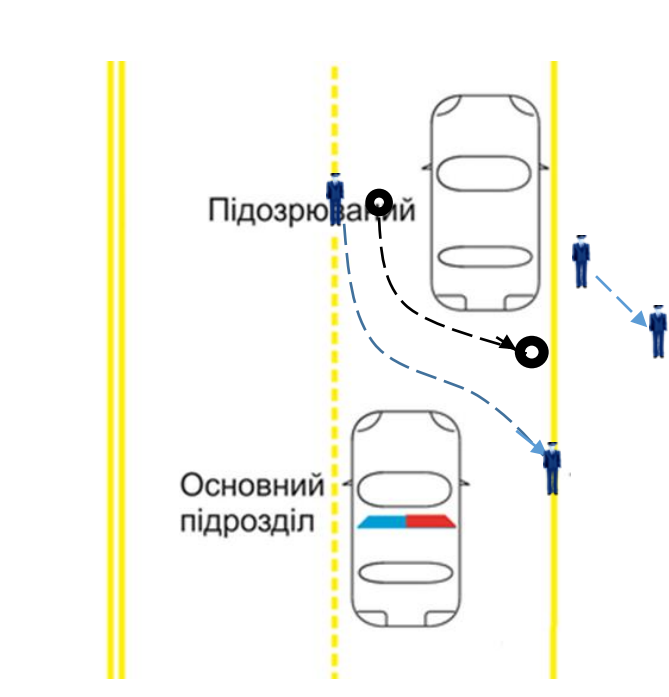
Правила переміщення та затримання підозрюваних:

- максимальне використання освітлення для отримання переваги;
- виведення водія з авто;
- утримання всіх пасажирів в автомобілі і робота з кожним окремо;
- контроль поведінки і застосування наручників, перш ніж завести підозрюваного за автомобіль основного підрозділу;
- проведення обшуку патрульним, який саджає особу в автомобіль;
- отримання інформації! (*Скільки осіб знаходяться в автомобілі? Озброєння підозрюваних? Заручники, діти?*)

Висновки:

- Необхідність бути завжди морально готовим до зупинки транспортного засобу
- Пам'ятати про принцип «якщо раптово»
- Не існує двох схожих ситуацій
- Необхідно робити вибір місця зупинки на Ваш розсуд
- Будьте готові до непередбачуваних обставин

Схема підходу до транспортного засобу

	
<p>Порядок підходу та огляду транспортного засобу</p>	<p>Порядок дій поліцейських у разі виходу особи з транспортного засобу</p>

9. Постійно спостерігати за діями водія та пасажирів;
10. Вимагати у водія вимкнути двигун;
11. За необхідності вимагати у водія включити світло в салоні, опустити всі вікна транспортного засобу та просвітити салон ліхтарем;
12. Пред'явлені водієм документи необхідно брати/віддавати «слабкою рукою».
13. Ні в якому разі не просовувати руку та інші частини тіла в салон транспортного засобу;
14. Не повертатись до перевіряемого ТЗ спиною.
15. Не допускати наближення сторонніх осіб, під час спілкування з водієм;
16. Постійно тримати візуальний контакт з напарником, щоб у випадку необхідності подати, завчасно узгоджений, невербальний жест.

Поліцейському забороняється:

- 1) сідати в транспортний засіб, що перевіряється, крім випадків крайньої необхідності;
- 2) знаходитися попереду або позаду ТЗ, що перевіряється;
- 3) стояти між особою і поліцейським (напарником), безпеку якого він забезпечує.

Поліцейським необхідно пам'ятати, що будь-який контакт з особою може привести до ускладнення ситуації до високого ризику загрози.

Поліцейський ніколи не повинен повідомляти особу про свої наміри.

Під час контактування з правопорушником та виконання процесуальних дій рекомендується запропонувати йому залишатися за кермом в автомобілі, якщо немає виняткових обставин, що вимагають запросити водія та пасажирів вийти із транспортного засобу.

При спробі правопорушника вийти з автомобіля поліцейські, пропонують йому залишитися на місці, а у разі відмови,— відійти з проїжджої частини дороги на узбіччя, де здійснити перевірку документів, та відповідні процесуальні дії (дотримуючись заходів особистої безпеки та принципу «Контакт-прикриття»).